

Επί υποβληθέντος ερωτήματος από τη Δ.Ε.Υ.Α., Αρ. Πρωτ. Εισ. 1511/16-4-2010

Τέθηκαν υπόψη μου τα ακόλουθα ζητήματα:

1^ο Ζήτημα

Διευκρίνιση σχετικά με το άρθρο 5, παράγραφος 13 της Κλαδικής Συλλογικής Σύμβασης Εργασίας. Ειδικότερα ερωτάται, αν για τη συμπλήρωση του απαιτούμενου χρόνου προς χορήγηση του επιδόματος χρόνου υπηρεσίας προσμετράται η προϋπηρεσία σε άλλο φορέα ή αν (κατ' αντίθετη ερμηνευτική παραδοχή) το επίδομα καταβάλλεται μόνο από την ημερομηνία πρόσληψης του εργαζομένου στη Δ.Ε.Υ.Α.

2^ο Ζήτημα

Τεχνικός ασφαλείας Δ.Ε.Υ.Α.: Υπάρχει υποχρέωση υπάρξεως τέτοιου προσωπικού και δύναται η Δ.Ε.Υ.Α. να δεσμεύσει εργαζόμενο του τεχνικού τομέα σε εκπλήρωση καθηκόντων τεχνικού ασφαλείας;

Α. Επί του πρώτου ζητήματος έχω να σημειώσω τα ακόλουθα:

I. ΚΡΙΣΙΜΟ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΚΑΘΕΣΤΩΣ

Κλαδική Συλλογική Σύμβαση Εργασίας για τη ρύθμιση των όρων αμοιβής και εργασίας των εργαζομένων στις Δημοτικές επιχειρήσεις ύδρευσης και αποχέτευσης της χώρας της 28/5/2009.

«Άρθρο 5 – Επιδόματα.

« Στους εργαζόμενους που υπάγονται στην παρούσα χορηγούνται τα παρακάτω επιδόματα, που υπολογίζονται στους βασικούς μισθούς του άρθρου 2 που αναλογεί σε κάθε εργαζόμενο σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 4 αυτής της σύμβασης και αντιστοιχεί στο μισθολογικό κλιμάκιο στο οποίο εντάσσεται.

13. Επίδομα χρόνου υπηρεσίας: Χορηγείται επίδομα χρόνου υπηρεσίας σε ποσοστό 4% με τη συμπλήρωση ενός έτους υπηρεσίας, το οποίο προσαυξάνεται με ποσοστό 4% ανά διετία μέχρι πέντε διετίες, στη συνέχεια προσαυξάνεται με ποσοστό 4% ανά τριετία και μέχρι τέσσερις τριετίες και τέλος προσαυξάνεται με ποσοστό 4% ανά διετία και μέχρι πέντε διετίες. Οι τέσσερις τριετίες σταδιακά τα επόμενα τέσσερα χρόνια θα γίνουν διετίες ξεκινώντας από την τελευταία.»

Άρθρο 4 – Μισθολογικά Κλιμάκια εισόδου – Χρόνος Μισθολογικής Εξέλιξης.

4. Ως χρόνος υπηρεσίας ή προϋπηρεσίας κάθε εργαζομένου λαμβάνεται υπόψη οποιαδήποτε υπηρεσία αυτού σε Δ.Ε.Υ.Α. βάση σχετικής βεβαίωσης. Σε οποιονδήποτε άλλο εργοδότη ή αυτοτελή άσκηση επαγγέλματος, η προϋπηρεσία λαμβάνεται υπόψη μόνο εφόσον είναι της ίδιας ειδικότητας και αποδεικνύεται με σχετική βεβαίωση του εργοδότη, νόμιμα θεωρημένη ή του ασφαλιστικού φορέα που ανήκει ή της αρμόδιας Δ.Ο.Υ. για την αυτοτελή άσκηση επαγγέλματος.

II. ΟΡΘΗ ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΚΑΙ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΩΝ ΔΙΑΤΑΞΕΩΝ

1. Το γράμμα της επίμαχης διάταξης περί χορήγησης του επιδόματος χρόνου υπηρεσίας θέτει κατ' αρχήν ως προϋπόθεση την «*συμπλήρωση ενός έτους υπηρεσίας (...)*». Ως προς την ερμηνεία αυτής της διάταξης τίθεται το ζήτημα, αν «*χρόνο υπηρεσίας*» αποτελεί μόνο το διάστημα της απασχόλησης του εργαζομένου στην οικεία Δ.Ε.Υ.Α., ή αν δύναται να προσμετρηθούν στο χρόνο αυτό και εν γένει να ληφθούν υπόψη και άλλα

τυχόν χρονικά διαστήματα πρότερης απασχόλησης του προσλαμβανόμενου. Χρήσιμη είναι πρωτίστως η συστηματική ερμηνεία της έννοιας «*χρόνος υπηρεσίας*».

2. Στην ίδια τη Συλλογική Σύμβαση (συστηματική ερμηνεία) και δη στο προηγηθέν άρθρο 4, παράγραφος 4 αυτής αποτυπώνεται η βούληση των συμβαλλομένων μερών ως προς τον καθορισμό της έννοιας του «*χρόνου υπηρεσίας*». Σύμφωνα με τη διάταξη αυτή «**ως *χρόνος υπηρεσίας ή προϋπηρεσίας* κάθε εργαζομένου λαμβάνεται υπόψη οποιαδήποτε υπηρεσία αυτού σε Δ.Ε.Υ.Α. βάση σχετικής βεβαίωσης. Σε οποιονδήποτε άλλο εργοδότη ή αυτοτελή άσκηση επαγγέλματος, η προϋπηρεσία λαμβάνεται υπόψη μόνο εφόσον είναι της ίδιας ειδικότητας και αποδεικνύεται με σχετική βεβαίωση του εργοδότη, νόμιμα θεωρημένη ή του ασφαλιστικού φορέα που ανήκει ή της αρμόδιας Δ.Ο.Υ. για την αυτοτελή άσκηση επαγγέλματος.**»

Συνεπώς στα πλαίσια της παρούσας Συλλογικής Συμβάσεως ως «*χρόνος υπηρεσίας ή προϋπηρεσίας*» εκλαμβάνεται τόσο ο διανυθείς στην ίδια ή σε άλλη Δ.Ε.Υ.Α., όσο και ο διανυθείς σε άλλο εργοδότη ή ο διανυθείς με ίδια άσκηση επαγγέλματος, αρκεί στις περιπτώσεις αυτές η «*υπηρεσία ή προϋπηρεσία*» να αφορά στην *ίδια ειδικότητα με αυτήν που έχει ο εργαζόμενος στη Δ.Ε.Υ.Α. και να αποδεικνύεται με σχετική βεβαίωση του εργοδότη, νόμιμα θεωρημένη ή του ασφαλιστικού φορέα που ανήκει ή της αρμόδιας Δ.Ο.Υ. (το τελευταίο ως προς την αυτοτελή άσκηση επαγγέλματος).*

3. Η ανωτέρω ερμηνεία επιβεβαιώνεται και από το ότι όπου η πρότερη απασχόληση ήθελε εννοηθεί ως διανυθείσα στην ίδια Δ.Ε.Υ.Α. (ή σε κάθε περίπτωση αυστηρά εντός του πλαισίου των Δ.Ε.Υ.Α), τούτο έχει υπαγορευθεί ρητά από το ίδιο το γράμμα της συλλογικής συμβάσεως, όπως π.χ. στην περίπτωση του επιδόματος ευδόκιμης υπηρεσίας:

Άρθρο 5, περίπτωση 8, Επίδομα ευδόκιμης υπηρεσίας

*Χορηγείται στο προσωπικό που εργάζεται **στον ίδιο εργοδότη** ποσοστό 5 % επί του βασικού μισθού μετά τη συμπλήρωση πενταετούς ευδόκιμης υπηρεσίας. Το επίδομα αυξάνεται σε 10 % επί του βασικού μισθού με την συμπλήρωση δεκαπενταετούς ευδόκιμης υπηρεσίας.*

Συστηματικά και πάλι ερμηνεύουμε πως στο γράμμα του άρθρου 5, περίπτωση 13 της παρούσας Συλλογικής Συμβάσεως ηθελημένα οι συμβαλλόμενοι περιέλαβαν στην έννοια του «*χρόνου υπηρεσίας*» και τις άλλες (παρατεθείσες) περιπτώσεις.

4. Στο τεθέν ζήτημα προσήκει συνεπώς η απάντηση ότι για τη συμπλήρωση του απαιτούμενου χρόνου προς χορήγηση του επιδόματος χρόνου υπηρεσίας του άρθρου 5, παράγραφος 13 της Κλαδικής Συλλογικής Σύμβασης Εργασίας προσμετράται η τυχόν προϋπηρεσία, υπό τις ακόλουθες όμως αποκλειστικά προβλεπόμενες στην Κλαδική Συλλογική Σύμβαση περιπτώσεις, δηλαδή:

α) Εργασία παρασχεθείσα σε άλλο εργοδότη σε ίδια ειδικότητα, αποδεικνυόμενη είτε με σχετική βεβαίωση του εργοδότη, νόμιμα θεωρημένη, είτε του οικείου ασφαλιστικού φορέα

β) Αυτοτελής άσκηση επαγγέλματος σε ίδια ειδικότητα με σχετική βεβαίωση της αρμόδιας Δ.Ο.Υ.

5. Πρέπει να γίνει ιδιαίτερη μνεία στην κατεύθυνση της πιστής τήρησης του κανόνα της **ίδιας ειδικότητας**.

Β. Επί του δεύτερου ζητήματος έχω να σημειώσω τα ακόλουθα:

I. ΚΡΙΣΙΜΟ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΚΑΘΕΣΤΩΣ

1. Νόμος 1069/1980, (Φ.Ε.Κ. Α' /191/23-8-1980), «Περί κινήτρων δια την ίδρυσιν Επιχειρήσεων Υδρεύσεως και Αποχετεύσεως»

α. «Άρθρον 7

Οργανισμός Εσωτερικής Υπηρεσίας της Επιχειρήσεως. - Προσωπικόν.

1. Δι' Οργανισμού Εσωτερικής Υπηρεσίας συντασσόμενον δι' αποφάσεως του Διοικητικού Συμβουλίου της επιχείσεως, εγκρινομένης υπό του Υπουργού Εσωτερικών μετά γνώμην των οικείων Δημοτικών ή Κοινοτικών Συμβουλίων, καθορίζεται η οργάνωσις, η σύνθεσις και η αρμοδιότης των υπηρεσιών, ο αριθμός των θέσεων του πάσης φύσεως προσωπικού αναλόγως προς τας ανάγκας της επιχείσεως, ή κατά μισθολογικά κλιμάκια κατανομή των θέσεων του προσωπικού καθ' ομάδας ειδικοτήτων και αναλόγως της βαθμίδος εκπαιδεύσεως, αι αποδοχαί, ως και ο τρόπος προσλήψεως και απολύσεως και το αρμόδιον προς τούτο όργανον.»

β. Άρθρον 6.

Γενικός Διευθυντής της Επιχειρήσεως.

1. Των υπηρεσιών της επιχείσεως προΐσταται Γενικός Διευθυντής, (...)

5. Ο Γενικός Διευθυντής αποφασίζει περί:

β) τοποθετήσεως του προσωπικού εις τας προβλεπομένας υπό της επιχείσεως θέσεις ως και χορηγήσεως αδειών εις αυτό.

γ. Άρθρον 5.

Άρμοδιότητες Διοικητικού Συμβουλίου και Προέδρου αυτού.

4. Ο Πρόεδρος ή τούτου κωλυμένου ο Αντιπρόεδρος του Διοικητικού Συμβουλίου (...)

β) δύναται εν προφανεί κινδύνω εκ της αναβολής και άνευ αποφάσεως του Διοικητικού Συμβουλίου να εγείρη και αντικρούη αγωγάς και ασκή ένδικα μέσα, να διορίζη πληρεξουσίους και να προβαίνει εις πάσαν δικαστικήν ή εξώδικον πράξιν προστατευτικήν των συμφερόντων της επιχειρήσεως, των πράξεων τούτων υποβαλλομένων αμέσως εις το Συμβούλιον προς έγκρισιν (...)

II. ΟΡΘΗ ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΚΑΙ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΩΝ ΔΙΑΤΑΞΕΩΝ

1. Από τα ανωτέρω προκύπτει ότι σύμφωνα με τον ιδρυτικό νόμο των Δ.Ε.Υ.Α. με τον Οργανισμό Εσωτερικής Υπηρεσίας της Επιχειρήσεως καθορίζεται μεταξύ άλλων «η οργάνωσις, η σύνθεσις και η αρμοδιότης των υπηρεσιών» (άρθρο 7, παράγραφος 1 Ν. 1069/1980). Συνεπώς από τη γραμματική ήδη ερμηνεία της επίμαχης διάταξης συμπεραίνουμε πως τα καθήκοντα τεχνικού ασφαλείας πρέπει να προβλέπονται στον οικείο Οργανισμό Εσωτερικής Υπηρεσίας της Επιχειρήσεως. Αν δεν υπάρχει τέτοια πρόβλεψη, επιβάλλεται η τροποποίηση του Οργανισμού Εσωτερικής Υπηρεσίας της Επιχειρήσεως σε αυτή την κατεύθυνση.

2. Ελλείπει πρόβλεψης καθηκόντων τεχνικού ασφαλείας στον Οργανισμό Εσωτερικής Υπηρεσίας της Επιχειρήσεως, ο Γενικός Διευθυντής της Δ.Ε.Υ.Α. δεν δύναται να υποχρεώσει εργαζόμενο στην εκπλήρωση καθηκόντων αυτής της φύσεως, καθώς η εκ του Άρθρου 6, παράγραφος 5 του Ν. 1069/1980 συναφής αρμοδιότητά του εκτείνεται

μόνο ως την τοποθέτηση του προσωπικού στις προβλεπόμενες θέσεις της επιχειρήσεως.

3. Καθώς η ύπαρξη τεχνικού ασφαλείας πρέπει να θεωρηθεί ζήτημα υψηλής σημασίας για την αгаστή παροχή και συνέχεια των υπηρεσιών της επιχείρησης προς του συμβαλλομένους, σε περίπτωση έλλειψης πρόβλεψης καθηκόντων τεχνικού ασφαλείας στον Οργανισμό Εσωτερικής Υπηρεσίας της Επιχειρήσεως μπορεί να γίνει επίκληση από τον Πρόεδρο του Διοικητικού Συμβουλίου κινδύνου, Άρθρον 5, παράγραφος 2, εδάφιο β' του Ν. 1069/1980. Υπό αυτή την έννοια ως *«εξώδικη πράξη προστατευτική των συμφερόντων της επιχειρήσεως»* μπορεί να θεωρηθεί και η ανάθεση σε εργαζομένους του τεχνικού τομέα καθηκόντων τεχνικού ασφαλείας, αρκεί αυτή η ανάθεση να είναι προσωρινή, δηλ. διαρκούσα ως την τροποποίηση του Οργανισμού Εσωτερικής Υπηρεσίας της Επιχειρήσεως. Βάσει του νόμου αυτή η πράξη του τον Προέδρου του Διοικητικού Συμβουλίου πρέπει να τύχει άμεσης έγκρισης από το Δ.Σ.

Η προσέγγιση αυτή συνάδει και με το εκ του άρθρου 652 του Αστικού Κώδικα προκύπτον διευθυντικό δικαίωμα (*Πρακτική Εφαρμογή Εργατικού Δικαίου Νομική Βιβλιοθήκη, Τόμος «Σύμβαση Εργασίας», Ημιτόμος 1 α, Σ. Γ. Λεκέας, σελ. 374 επ.*, ενδεικτική νομολογία: Απόφαση Αρείου Πάγου 1042/1999, Β1 Πολιτικό Τμήμα) της επιχείρησης (νομίμως εκπροσωπούμενης). Και με αυτή τη νομική βάση μπορεί να δικαιολογηθεί ο (προσωρινός και άρα σεβόμενος το άρθρο 281 του Αστικού Κώδικα) αυτός προσδιορισμός καθηκόντων σε εργαζόμενους του τεχνικού τομέα.

III. ΚΑΘΗΚΟΝΤΑ ΤΕΧΝΙΚΟΥ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΣΕ ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΕΡΓΑΤΙΚΟ ΚΑΙ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΝΩΣΙΑΚΟ ΔΙΚΑΙΟ

Βάσει του τεθέντος ερωτήματος πρέπει να αναπτυχθεί και η ακόλουθη παράμετρος:

1. Στο Νόμο 1568 της 15/18.10.85 «Υγιεινή και ασφάλεια των εργαζομένων» - (ΦΕΚ Α` 177) διαλαμβάνονται τα σχετικά με τον τεχνικό ασφαλείας, τον οποίο υποχρεούνται να προσλαμβάνουν «επιχειρήσεις που απασχολούν κατά ετήσιο μέσο όρο πάνω από πενήντα (50) εργαζομένους (...)» (άρθρο 4, παράγραφος 1 Νόμου 1568/1985). Στο πεδίο εφαρμογής του Νόμου υπάγονται δε και οι Δ.Ε.Υ.Α., ως εκ του άρθρου 1, παράγραφος 1 του Νόμου: «Οι διατάξεις του νόμου αυτού εφαρμόζονται, εφόσον δεν ορίζεται αλλιώς, σε όλες τις επιχειρήσεις, εκμεταλλεύσεις και εργασίες του ιδιωτικού και του δημόσιου τομέα (...)».

Με το άρθρο 1, παράγραφος 3 του π.δ. 17/1996 «Μέτρα βελτίωσης της ασφαλείας και υγείας των εργαζομένων κατά την εργασία σε συμμόρφωση με τις Οδηγίες 89/361/Ε.Ο.Κ. και 91/383/Ε.Ο.Κ.» (ΦΕΚ Α' 11) η ανωτέρω επιταγή για πρόσληψη τεχνικού ασφαλείας **επεκτάθηκε σε όλες** τις επιχειρήσεις, εγκαταστάσεις, εκμεταλλεύσεις και εργασίες του ιδιωτικού και του δημόσιου τομέα. Σε αρμονία με αυτή την επέκταση τελούν και οι διατάξεις των παραγράφων 5 και 6 του άρθρου 9 του Νόμου 3144/2003 (για την περίπτωση επιχειρήσεων που απασχολούν μέχρι 6 ή 3 εργαζομένους, αντίστοιχα). Από τις διατάξεις αυτές προκύπτει ότι η υποχρέωση απασχόλησης τεχνικού ασφαλείας υφίσταται πλέον για όλες τις επιχειρήσεις, εκμεταλλεύσεις και εργασίες του άρθρου 1 του Νόμου 1568/1985 **ανεξάρτητα από τον αριθμό των εργαζομένων που απασχολούν** (Γνωμοδότηση Νομικού Συμβουλίου του Κράτους 233/2006, σελ. 3).

2. Στο άρθρο 4, παράγραφος 4 του Νόμου 1568/1985 ορίζεται η έγγραφη σύναψη της συμβάσεως και η κοινοποίησή της στην Τοπική Επιθεώρηση Εργασίας. Η τυπικότητα της σύναψης της συμβάσεως δεν αναιρείται από το προαναφερθέν προεδρικό διάταγμα 17/1996, όπως

αυτό συμπληρώθηκε και με το προεδρικό διάταγμα 159/1999. Περαιτέρω με το προεδρικό διάταγμα 294/1988 καθορίζονται κατηγορίες επιχειρήσεων, εκμεταλλεύσεων και εργασιών (άρθρο 2) και βάσει της κατάταξης σε αυτές τις κατηγορίες και του αριθμού των εργαζομένων της επιχείρησης προσδιορίζεται ο ελάχιστος χρόνος απασχόλησης του τεχνικού ασφαλείας (άρθρο 3).

3. Σύμφωνα με το έγγραφο Υπ. Εργασίας 131540/10-9-1987, τα καθήκοντα του τεχνικού ασφαλείας δύνανται να ανατεθούν σε μισθωτό που εργάζεται ήδη στην επιχείρηση. Στην περίπτωση αυτή *«πρόκειται για πρόσθετη εργασία κατά τον χρόνο και κατά το είδος»* (Λ. Αυδής, *«Ζητήματα αμοιβής και καταγγελίας της σύμβασης εργασίας»*, Δελτίο Εργατικής Νομοθεσίας 1990, σελ. 593 επ., σελ. 594, με περαιτέρω παραπομπή σε: Γ. Κουκιάδη, *«Ατομικές Εργασιακές Σχέσεις»*, σελ. 578 επ.). Όπως κρίθηκε με την Απόφαση Μονομελούς Πρωτοδικείου Αθηνών 776/1989 σε αυτή την περίπτωση οφείλεται και αντίστοιχη πρόσθετη αμοιβή (Λ. Αυδής, *«Ζητήματα αμοιβής και καταγγελίας της σύμβασης εργασίας»*, Δελτίο Εργατικής Νομοθεσίας 1990, σελ. 593 επ., σελ. 594).

Κρίνεται σκόπιμο να παρατεθεί εν προκειμένω χωρίο της Απόφασης 2815/1990 του Εφετείου Αθηνών:

«Από τις διατάξεις των άρ.361, 648, 649, 652 και 653 Α.Κ. προκύπτει ότι είναι επιβεβλητή συμφωνία μεταξύ εργαζομένου και εργοδότη, με την οποία ο εργαζόμενος αναλαμβάνει την υποχρέωση να παρέχει στον εργοδότη, κατά τη διάρκεια του νόμιμου ωραρίου της απασχόλησης του, εκτός από την εργασία που είχε αναλάβει με την αρχικά καταρτισμένη σύμβαση εργασίας και άλλες παράλληλες πρόσθετες υπηρεσίες στην περίπτωση αυτή ο εργοδότης έχει την υποχρέωση να καταβάλλει στον εργαζόμενο για την πρόσθετη αυτή εργασία του το συμφωνημένο γι'αυτήν μισθό και αν δεν υπάρχει τέτοια συμφωνία του συνηθισμένο γι'αυτήν την πρόσθετη απασχόληση (Αρείου Πάγου 575/1978 ΝοΒ 27, 395= ΔΕΝ 34, 687).»

4. Από την ερμηνεία της περί τεχνικού ασφαλείας νομοθεσίας στα πλαίσια αυτής της εφετειακής δικαστικής αποφάσεως προκύπτει ότι είναι κατ' αρχήν επιτρεπτή και έγκυρη η συμφωνημένη εκπλήρωση και των καθηκόντων τεχνικού ασφαλείας εντός του ωραρίου των άλλων, δηλ. των αρχικών, βασικών καθηκόντων του εργαζομένου, με αντίστοιχη αμοιβή, αρμόζουσα στις περιστάσεις, στον φόρτο ή μη που συνεπάγονται τα καθήκοντα τεχνικού ασφαλείας, κτλ.

5. Συνοψίζοντας, υπάρχει υποχρέωση υπάρξεως τέτοιου προσωπικού (καθηκόντων τεχνικού ασφαλείας), τόσο βάσει των διδαγμάτων της κοινής πείρας, όσο και στα πλαίσια του εθνικού και ενωσιακού δικαίου. Η Δ.Ε.Υ.Α. δύναται να δεσμεύσει εργαζόμενο σε εκπλήρωση καθηκόντων τεχνικού ασφαλείας με πρόσληψη, με συμφωνία αρμόζουσας αμοιβής, ήτοι με σύναψη σχετικής συμβάσεως και με αντίστοιχη τροποποίηση του Οργανισμού Εσωτερικής Υπηρεσίας της Επιχειρήσεως. Έως την τέλεση των ανωτέρω χωρεί, είτε βάσει επίκλησης κινδύνου από τον Πρόεδρο του Διοικητικού Συμβουλίου, κατ' άρθρο 5, παράγραφος 2, εδάφιο β' του Ν. 1069/1980, είτε βάσει άσκησης διευθυντικού δικαιώματος, πρόσκαιρη ανάθεση των καθηκόντων τεχνικού ασφαλείας.

Αθήνα, 18-5-2010

Ο γνωμοδοτών δικηγόρος

Πάνος Ζυγούρης